

9. marts 2023

H25: Klimaskov

Til planseminaret i foråret 2023 ønskes en vurdering af, om der er andre steder i den kommunale geografi, hvor der kan etableres mere klimaskov i samarbejde med lokalområderne.

Skovrejsning er et vigtigt virkemiddel, som kan bidrage til at få nedbragt udledningen af drivhusgasser med 70 % inden år 2030, og til at opnå klimaneutralitet i 2050. I forhold til at indfri både de nationale og de lokale politiske målsætninger om at få mere skov, vil skovrejsning på de kommunalt ejede arealer kun udgøre et yderst beskedent bidrag. Der er behov for skovrejsning i langt større omfang.

I Kalundborg kommune findes områder, hvor der vil kunne rejses mange hundrede hektar skov. Disse arealer er alle større sammenhængende områder, udpeget i kommuneplanen som 'skovrejsning ønsket' blandt andet pga. drikkevandsinteresser, nogle steder endda særlige drikkevandsinteresser. Dertil kommer at skov på disse arealer kan bidrage til at forbedre biodiversiteten ved at skabe større sammenhængende naturområder og spredningsveje. Endelig vil der for disse områder være landsbyer, som vil opnå bedre mulighed for adgang til natur og rekreative oplevelser, ligesom der er potentiale for at koble landsbyer sammen med skovveje/stier.

Kalundborg Kommune har haft en tilgang til skovrejsning, at dette kan ske med udgangspunkt i private initiativer som kan tænkes ind i de udpegede områder i kommuneplanen.

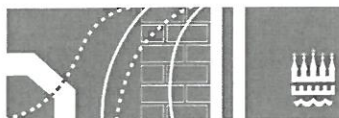
Kalundborg Kommune kan tage initiativ til at indgå strategiske partnerskaber om etablering af skov i større skala.

Andre kommuner har gode erfaringer med at få rejst skov i større omfang i samarbejde med fx forsyningsselskaber og Naturstyrelsen.

Skovrejsning forudsætter en dialog med lodsejere og lokalområderne samt nærmere undersøgelse af de konkrete arealer og mulighederne for finansiering og partnerskaber.

Det er en mulighed at afsætte ressourcer til opkøb af jord og til implementeringen af en langsigtet (flerårig) skovrejsningsplan.

En nærmere redegørelse for ovenstående er at finde i bilag A.

DATO
9. marts 2023SAGSNR.
23-003115

BILAG A

Indledning

Dette notat giver med afsæt i de vedtagne politiske målsætninger og det gældende plangrundlag for skovrejsning (bilag 1) en række anbefalinger til, hvordan der kan blive rejst mere skov i Kalundborg kommune. Notatet beskriver de kommunalt ejede landbrugsarealers potentiale som skovrejsningsområder og derudover er der forslag til, hvordan andre arealer kan komme i spil, fx ved at etablere strategiske partnerskaber. En egentlig beslutning om skovrejsning på de konkrete arealer forudsætter en dialog med lodsejere og lokalområderne samt nærmere undersøgelse af arealerne og mulighederne for finansiering.

Muligheder

- Kalundborg Kommune kan tage initiativ til at indgå strategiske partnerskaber om etablering af skov i større skala (bilag 3) med henblik på at implementere klimahandlingsplanens mål om CO₂-reduktion, for at beskytte grundvandet, fremme biodiversiteten og udvikle landsbyer. Interessen for at indgå partnerskaber afdækkes ved at invitere potentielle samarbejdspartnere til en skovkonference i 2024. Der kan afsætte midler i budget 2024 til afvikling af konferencen
- Kalundborg Kommune kan gennem opkøb af jord og ved at samarbejde med forsyningsselskaber og Naturstyrelsen rejse skov, der kan beskytte grundvandet
- Kalundborg Kommune kan i forbindelse med kommuneplanrevisionen (KP24) bruge skovrejsning som et særligt prioriteret virkemiddel i strategisk planlægning for landsbyer, og arbejde for at fremme konkrete landsbyers kobling til det åbne land
- Der kan i budget 2024 og overslagsår afsættes midler til opkøb af jord til skovrejsning og til fx 2 årsværk, der kan arbejde med skovrejsningsprojekter

Nationale målsætninger for skovrejsning

Folketinget besluttede i 1989, at Danmarks skovareal skulle fordobles fra ca. 12 % til 25 % i løbet af en skovgeneration, dvs. 80-100 år. Den målsætning er senest gentaget i Danmarks Skovprogram fra 2018 hvor 20-25 % af Danmarks areal skal være skovlandskaber inden udgangen af det 21. århundrede. For at nå dette mål skal der identificeres og udlægges flere skovrejsningsområder på egnede lokaliteter, primært i forhold til grundvandsbeskyttelse og bynærhed, så skovrejsningsaktiviteten fortrinsvis

Kontakt

Sagsansvarlig:
Susanne Boesen
Plan, Byg og Miljø
Telefon, direkte: 59 53 44 99

Kalundborg Kommune
Holbækvej 141 B
4400 Kalundborg

kommer til at ske inden for skovrejsningsområderne. Skovprogrammets andet langsigtede mål er, at frem mod 2040 har mindst 10 pct. af Danmarks samlede skovareal natur og biologisk mangfoldighed som det primære driftsformål.

Danmarks nuværende skovareal er opgjort til 14,7 procent, og desværre går det langsomt med at få rejst mere skov. Ifølge Danmarks Skovstatistik fra Københavns Universitet vil det med den nuværende hastighed tage mere end 200 år at nå målet.

Der er mange gode grunde til at rejse mere skov. Ved etablering af nye skove og drift af eksisterende skove er der sammenlignet med alternative anvendelser en række positive gevinster, som kommer samfundet til gode; CO₂-optag og kulstoflagring, grundvandsbeskyttelse, reduceret kvælstofbelastning, rekreative værdier og øget biologisk mangfoldighed. Brugen af træ i fx møbel- og byggeindustrien kan erstatte mere CO₂-intensive materialer, såsom beton og metal, og restprodukter fra skoven og forarbejdende træindustri kan erstatte fossile brændsler.

Lokalpolitiske målsætninger for skovrejsning

Udviklingsstrategi

Kommunalbestyrelsen har i sin strategi for kommunens udvikling (planstrategi), der pt. er i offentlig høring en overordnet målsætning om at rejse mere skov, der kan være med til at gøre samfundet mere robust mod klimaforandringer, og som giver biologisk mangfoldighed og naturoplevelser.

Link til Udviklingsstrategi: <https://www.kalundborg.dk/politik/planer-politikker-og-strategier/udviklingsstrategi>

Kommuneplan

Kommunalbestyrelsens mål vedrørende skovrejsning fremgår også af kommuneplanen.

Det er målet at:

- fremme skovrejsning, både privat og offentlig, og dette skal ske under hensyn til andre interesser og med respekt for f.eks. landskabsværdier
- indtænke sundhed ved skovrejsning for at fremme områder, hvor nye skove vil forbedre befolkningens muligheder for rekreative oplevelser og aktiviteter, fx bynær skov
- fremme skovrejsning i områder, hvor nye skove særligt kan øge og styrke biologisk mangfoldighed i landskabet samt beskytte grundvandsinteresserne

I Kalundborg kommuneplan 2021-2032 er der udpeget områder, hvor skovrejsning er henholdsvis ønsket og uønsket.

Link til Kommuneplanens tema om skovrejsning: <https://kp2021.kalundborg.dk/by-og-landskab/natur-og-kultur/skovrejsning/>

Klimahandleplan

I 2023 er det forventningen at Kalundborg Kommune vedtager en klimahandleplan med prioriterede indsatser, der skal bidrage til at få nedbragt udledningen af drivhusgasser med 70 % inden år 2030, og til 0 % i 2050. Skovrejsning forventes at blive et vigtigt virkemiddel i klimahandleplanen.

Bosætningsstrategi

Set i et bosætningsperspektiv er skovrejsning også interessant. Kalundborg Kommunes bosætningsstrategi udpeger en målgruppe, der især prioriterer naturen højt, og som vælger at bosætte sig, hvor der er let adgang til naturoplevelser. For disse potentielle tilflyttere vil det være attraktivt, hvis der skabes bynære skove eller flere skove i det åbne land med offentlig adgang og gode stiforbindelser.

Naturpolitik

Kalundborg Kommunes naturpolitik opstiller målsætninger der vedrører skov og skovrejsning:

- Det samlede areal med beskyttet natur og skov skal øges frem mod 2030. Så vidt muligt bør udvidelserne ske i tilknytning til eksisterende naturarealer
- Kommunale skovarealer udvikles til vildere skove over de kommende årtier så de får fokus på biodiversitet og naturlige processer.

I naturpolitikken står endvidere: *“For at højne naturkvaliteten og naturoplevelsen i skovene vil kommunen rette fokus mod at tilrettelægge driften af de kommunalt ejede skove så de bliver mindre parkagtige og giver besøgende en oplevelse af, at skoven pusler af liv, dels fordi skovens træart-sammensætning gøres mere divers og dels fordi der gives plads til at dyr, planter og svampe finder levesteder i gamle hule træer, i redekasser og under barken på stammer, der ligger og henfalder. Som noget mindre synligt, men bestemt ikke uvæsentligt skal skovene være med til at beskytte vores grundvand og binde CO₂. I Kalundborg kommune vil vi gerne sikre vores grundvandsressourcer for fremtiden og dette kan bl.a. gøres ved at understøtte, at der plantes mere skov, eller lade skove vokse naturligt frem, både på kommunale arealer og på private arealer.”*

Konkrete arealer til skovrejsning

Skovene i kommunen er koncentreret i den nordøstlige del omkring Bjergsted Bakker, øst for Tissø samt på Asnæs og Røsnæs.

En fotomåling fra 2012 viser, at der er ca. 5320 ha skov i Kalundborg Kommune, hvilket svarer til ca. 9 % af kommunens samlede areal. I forbindelse med seneste revision af kommuneplanen (2021) var vurderingen at dette areal ikke var blevet øget væsentligt, og at skovene stadig udgør ca. 9 % af kommunens samlede areal. Hvis Kalundborg Kommune skal nå Danmarks Skovprograms målsætning om minimum 20 % skovareal, svarer dette til en forøgelse fra 5.320 ha til ca. 12.000 ha.

Ifølge kommuneplanen udgør det samlede areal for områder, hvor skovrejsning er 'ønsket', ca. 9.300 ha. Det betyder, at Kalundborg Kommune kan nå det nationale mål om 20-25 % skov, hvis alle disse udpegninger blev beplantet med skov.

Kommunale landbrugsarealer

Kommunen ejer landbrugsarealer – ca. 30 ha fordelt på flere lokationer, der er altså tale om relativt små arealer, oftest mindre end 2 ha (bilag 2). I forhold til at indfri de politiske målsætninger om meget mere skov, vil skovrejsning på disse kommunalt ejede arealer udgøre et meget beskedent bidrag. Det største areal ligger ved Engvejskvarteret/Årby og er på ca. 13 ha. Dette areal anbefales anvendt til udvikling af erstatningsnatur for mindre naturområder, der i dag vanskeliggør erhvervsudviklingen i områder, der allerede er udpeget som erhvervsområder i kommuneplanen. Skovrejsning på dele af dette areal kunne således være en mulighed.

Som led i strategisk planlægning for udvalgte landsbyer, kan de øvrige kommunalt ejede landbrugsarealer komme i spil som skovrejsningsarealer. Kalundborg Kommune kan i kommuneplanen beskrive potentialerne for de konkrete lokalområder, og redegøre for, hvordan skovrejsning kan fungere som virkemiddel til landsbyers udvikling. Hvis lokalområdet beboere/lodsejere fremsætter ønske om skovrejsning, kan Kalundborg Kommune understøtte processen ved at lade det kommunalt ejede landbrugsjord indgå og gå i dialog om udarbejdelsen af et projektforslag.

Kommunale arealer i øvrigt

Muligheden for at rejse skov på andre kommunalt ejede arealer vil løbende kunne opstå. Hvis et område udlagt til boliger fx viser sig ikke at være velegnet til videre byggemodning, når der er foretaget geotekniske/arkæologiske forundersøgelser, så kan et relevant alternativ være at etablere en bynær skov. Et eksempel er et areal på ca. 6 ha i Ubby-Jerslev, hvor der er taget politisk beslutning om at opgive byggemodning og i stedet søge at etablere skov, der skaber rekreativ værdi.

Større sammenhængende områder

For at nå de politiske målsætninger om mere skov er der behov for skovrejsning i langt større omfang end hidtil. Her i kommunen findes områder, hvor der vil kunne rejses mange hundrede hektar skov (bilag 3). Disse arealer er alle større sammenhængende områder, udpeget i kommuneplanen som 'skovrejsning ønsket' blandt andet pga. drikkevandsinteresser, nogle steder endda særlige drikkevandsinteresser. Dertil kommer at skov på disse arealer kan bidrage til at forbedre biodiversiteten ved at skabe større sammenhængende naturområder og spredningsveje. Endelig vil der for disse områder være landsbyer, som vil opnå bedre mulighed for adgang til natur og rekreative oplevelser, ligesom der er potentiale for at koble landsbyer sammen med skovveje/stier.

Kalundborg Kommune kan vælge at afsætte ressourcer til at understøtte skovrejsning i stor skala og satse på et strategisk og målrettet samarbejde med forskellige aktører, det være sig lodsejere såvel som private virksomheder, forsyningsselskaber, fonde mv., der ønsker at investere i skovrejsning.

Skovtyper

Ifølge skovloven anser man som hovedregel et areal for at være skov, hvis det er bevokset med træer, som danner eller indenfor et rimeligt tidsrum ville danne sluttet skov af højstammede træer, og hvis det som hovedregel er større end 0,5 ha og mere end 20 m bredt. Vurderingen baseres på et skovbrugsfagligt skøn over bevoksningsgrad og -type.

Der findes mange forskellige former for skov. Skovene inddeles i overordnede typer efter træartssammensætning eller efter driftsform, som f.eks. stævningssskov og græsningsskov. Der er en glidende overgang mellem lysåbne naturtyper og forskellige skovtyper som f.eks. tilgroningskrat med eg og skovbevoksede tørvemoser m.fl.

Som led i den grønne omstilling er det vigtigt også at se på, hvordan skove kan bidrage til øget produktion af træ. Der er brug for store sammenhængende områder, der kan drives bæredygtigt. Skovene vil ikke være ens. Der bliver behov for at arbejde med forskellige skovtyper og driftsformer for at imødekomme de forskelligartede ønsker om mere natur, øget biodiversitet, CO₂-optag (klima) og større træproduktion.

Eksempler på kommunale strategier for skovrejsning

Der findes statslige tilskudsordninger til privat skovrejsning og forskellige fonde, der yder støtte til både offentlig og privat skovrejsning. Den helt store udgift ved at rejse mere skov er imidlertid jordkøb. Nogle kommuner opkøber jord til skovrejsning, og finder midler til selve træplantningen fra forskellige sponsorer og almennyttige organisationer, eller overdrager jorden til Naturstyrelsen, der etablerer/driver skoven. Nedenfor er tre eksempler på kommuner, der ud fra en langsigtet plan og i samarbejde med forskellige aktører gennemfører skovrejsning i større skala.

Aalborg kommune er et eksempel på en kommune der arbejder strategisk med skovrejsning. Her har man igennem mange år satset meget på skovrejsning som middel, for at sikre en god og effektiv grundvandsbeskyttelse, og for at fordoble skovarealet og som middel til at skaffe befolkningen adgang til natur og grønne omgivelser. Kommunen har etableret et integreret landbrugs-, natur- og skovrejsningsprojekt, hvori indgår omlægning til mere miljøvenligt landbrug, udlæg af enge og vådområder samt kommunal og statslig skovrejsning. Kommunen afsætter årligt 3 mio. kr. til jordkøb, og der indgår ligeledes statslig finansiering og midler fra EU til projektet.

Et andet eksempel er Roskilde Kommune der i samarbejde med forsyningselskabet HOFOR og Naturstyrelsen etablerer en 300 ha stor statsskov ved Himmelev, nord for Roskilde. Formålet med denne skov er at beskytte drikkevandsinteresserne i området og etablere et rekreativt område til gavn for befolkningens friluftsliv og sundhed. Roskilde Kommune har en politisk målsætning om at øge skovarealet i kommunen betragteligt, og det er i 2021 besluttet at fordoble projektområdet ved Himmelev, ligesom der også i den sydlige del af kommunen er planer om etablering af betydelige skovområder. Opkøb af jord er afgørende for realiseringen af kommunens 'Grøn Blå Strategi' (hvor skovrejsning er et virkemiddel), og det er forventningen, at der de kommende år bliver behov for opkøb af jord til ny skovrejsning.

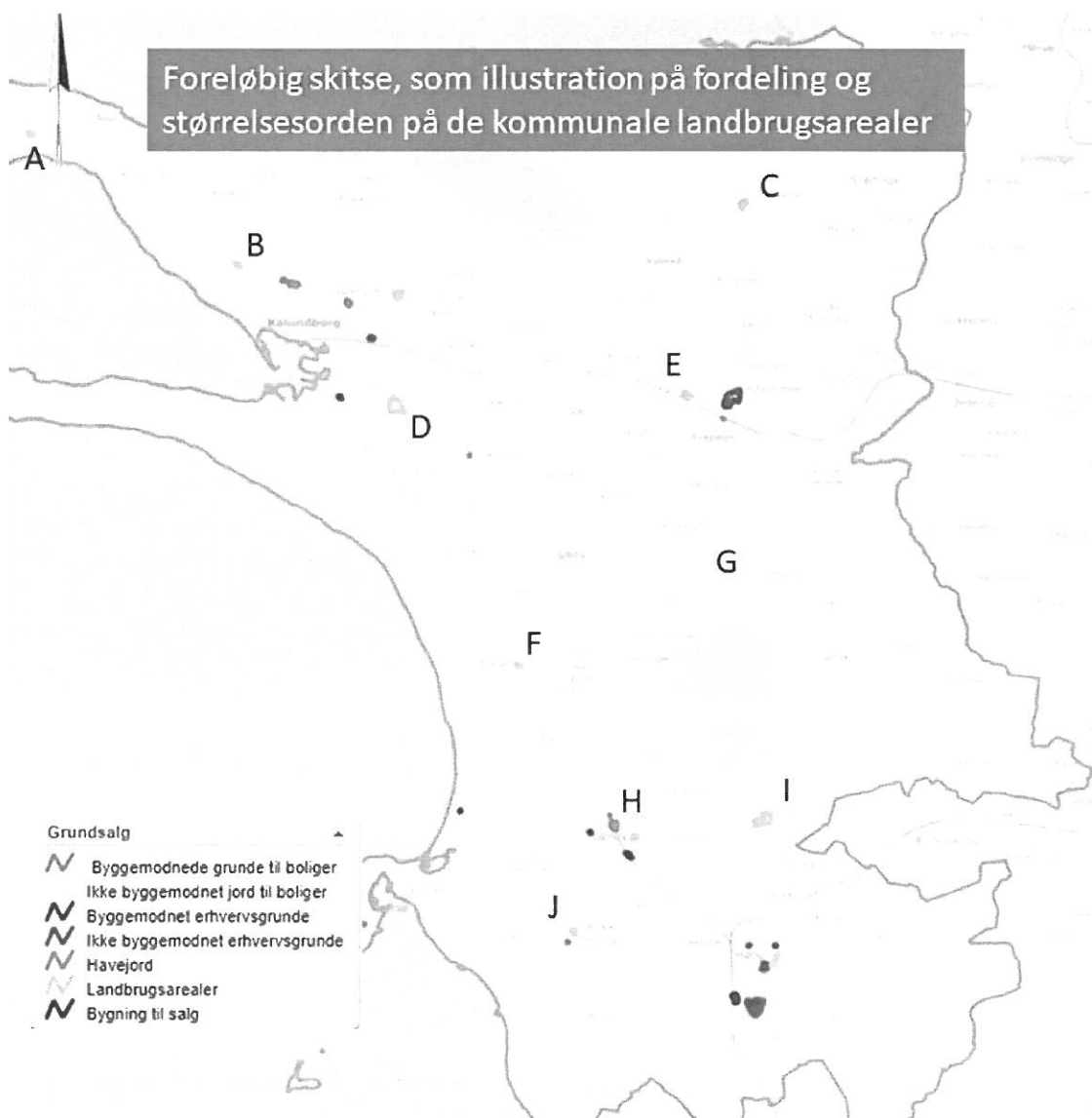
I 2012 indgik Slagelse Kommune en samarbejdsaftale med Naturstyrelsen. Aftalen går ud på sammen at rejse en ny skov lige nord for Slagelse (Nordskoven). Kommunen har forpligtet sig til at skyde en million kroner om året i projektet de næste 30 år. Naturstyrelsen er med til at finansiere køb af jord, og det er deres opgave at plante og passe det nye skov- og naturområde. Naturstyrelsen og Slagelse kommune har udvalgt et ca. 300 ha stort landbrugsområde lige nord for Slagelse som fremtidigt skovområde. Markerne er valgt fordi de er tæt på byen, og giver borgerne let adgang til skoven. Første etape af skoven blev indviet i 2015. Da jorden opkøbes frivilligt, kan skovområdet udvikle sig geografisk i forskellige retninger. Skovarealet vil løbende blive udvidet, efterhånden som mere jord bliver opkøbt. Landbrugsstyrelsen har udvalgt Nordskoven til at være med i en såkaldt multifunktionel jordfordeling. Princippet er at forvandle landbrugsjord til skov- og natur gennem frivillige aftaler. Multifunktionel jordfordeling blev en realitet i foråret 2021. Det skete efter at lodsejerne i området havde sagt ja til at indgå i en proces, hvor det forsøges at opnå frivillige aftaler om jordfordeling i projektområdet. Landbrugsstyrelsen har bl.a. givet Nordskoven samtykke til at gå i gang med multifunktionel jordfordeling, fordi Nordskovsprojektet indeholder flere delprojekter. De er på samme tid til gavn for friluftsliv, klima og beskyttelsen af drikkevandet. Det samlede areal, der indgår i projektet, var i oktober 2021 oppe på omkring 174 hektar.

Bilag 1 Områder hvor skovrejsning er ønsket/uønsket jf. kommuneplanen

Kommuneplanens udpegnig af områder, hvor skovrejsning er ønsket/uønsket	
Skov ønskes, hvor der er mulighed for:	Skov ønskes ikke, hvor der er:
<ul style="list-style-type: none"> • Grundvandsbeskyttelse • Bynære friluftsmuligheder • Biologisk mangfoldighed • Spredningskorridorer 	<ul style="list-style-type: none"> • Flad/lysåben natur • Ådale • Nogle landskabsværdier • Nogle geologiske værdier • Planlægningsmæssige interesser (lokalplaner m.v.) • Nogle kirkeomgivelser • Nogle kulturmiljøer • Udsigtskiler/ punkter • Beskyttelseslinjer • Fredede områder • Større anlægsprojekter (veje m.v.) • Råstofgrave og interesseområder • Eventuelt jordbrugsmæssige interesser

BILAG 2 Kommunalt ejede landbrugsarealer

Kommunalt landbrugsareal	Ca. ha
A Ulstrup, 6ap Ulstrup By, Røsnæs	0,7
B Kalundborg, del af 6x Raklev By, Raklev	1,6
C Eskebjerg, 12x og del af 12a Eskebjerg by, Bregninge	1,9
D Årby, del af 11i Årby by, Årby	13,3
E Svebølle, 6o Viskinge By, Viskinge	1,0
F Bjerge, 7ø Bjerge By, Svallerup	1,4
G Jorløse, 8b og del af 1c Jorløse By, Jorløse	1,1
H Gørlev, 2, Ulstrup By, Gørlev	1,7
I Projekt Sæby Klimaskov (støttet af Klimaskovfonden)	6,4
J Kirke Helsing, 25z Kirke Helsing By, Kirke Helsing	1,9

BILAG 3 Større områder med skovrejsningspotentialer

Areal	Ca. ha.
A Nord for Eskebjerg og Føllenslev	300-400
B Syd for Rørby og sydvest for Ugerløse	200-300
C Syd for Svebølle og sydvest for Gl. Svebølle	100-200
D Mellem Bjerge og Flinterup/St. Fuglede Stationsby	800-900
E Ved Jyderupvejen/rute 225, Sønderød, Reerslev, Tågerup	700-800
F Mellem Kirke Helsinge og Rye	100-200

